IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI

KS Moste in Selo

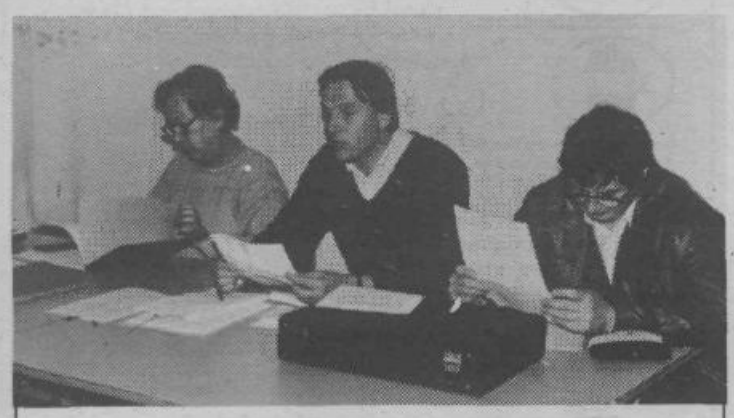

● **NOVO PREDSEDSTVO KK SZDL KS MOSTE**

Po enoletnih kadrovskih težavah smo v KS Moste izvolili predsedstvo KK SZDL, njenega predsednika tov. Mirana Planinca (v sredini), njegovega namestnika Tov. Branka Omerzu in sekretarko tov. Slavko Stražar. Program dela je bil sprejet na programsko-volilni konferenci in iz njega je razvidno, da bo predsedstvo pospeševalo reševanje tistih nalog, ki so za občane najbolj pereče (prometna ureditev — prepoved za parkiranje in vožnjo težkih motornih vozil v centru občine; prometna varnost — podhod pod železniško progo; varstvo zraka — individualna kurišča priključevati na Termoelektrarno — toplarno, zlasti kurišče na Proletarski 4).

Tekst in slika: MG

● **JAVNA RAZPRAVA O PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJIH**

Javna razprava o prostorskih ureditvenih pogojih, ki je bila organizirana skupaj za KS Moste, KS Selo in KS Kodeljevo, je imela slabo udeležbo, manj kot 40 ljudi. Uspeha bi bilo več, če bi v času javne razgrnitve dokumentov občani dobili predhodna ustna navodila in obrazložitev, kaj posamezni znaki v kartah pomenijo, tako bi na javni razpravi lahko podali pripombe, smo se pa z zadevami šele seznanjali...

Tekst in slika: MG

● **PODHOD POD PROGO**

Podhoda pod progo v podaljšku Proletarske ulice še vedno ni. Ljudje pa so si kljub snegu in poledici utrli pot in prečkajo nevarne tire. Med njimi je veliko otrok brez spremstva. V krajevni skupnosti Moste še vedno upamo, da bo projekt kmalu realiziran.

Tekst in slika: MG

● **ZAHVALA AKTIVISTOM KS MOSTE**

Aktivisti krajevne skupnosti Moste so požrtvovalno, korektno in z veliko mero dobre volje opravljali svoje zadolžitve ob referendumu v nedeljo 23. 11. 86 na glasovalnih mestih. Vsem se samoupravni organi in DPO KS Moste iskreno zahvaljujemo in upamo, da bomo tudi v bodoče tako prijetno sodelovali ob drugih ali podobnih nalogah.

KS Moste

● Kaj mi pri nas ugaja in kaj ne

Ni mi všeč, da so okna na naših avtobusih in tudi na železniških vagonih tako umazana. Malo več volje pri tistih, ki odločajo o snagi avtobusov in železniških vagonov, da bi si od časa do časa ogledali te naše objekte! Poleg tega pa me tudi moti, da vozniki ob opravljanju svojega dela kadijo. Če je vsem potnikom kajenje prepovedano, potem naj to velja tudi zanje. Tudi to me moti, da se šoferji pogovarjajo s potniki. Nad njimi pa piše, da je kajenje in pogovarjanje z voznikom prepovedano.

Okrog tkzv. Pentagona v Rojčevi ulici je kar nastlano s smetmi. V tem hišnem kolosu stanuje najmanj 200 strank, ne najde se pa med njmi 10 občanov, ki bi se spravili nad to nesnago in jo počistili. Toda ne samo okrog tega bloka, vse Moste so bolj ali manj zasmetene, česar pa en sam snažilec, ki ga Moste imajo, ne more rešiti.

PTT storitve so za približno 500 % dražje, kot je to bilo pred enim letom, ko je stala znamka za razglednico in dopisnico 8. din, zdaj pa stane 30. Predvideno pa je, da bo stala 40 ali celo 50. din. PTT pa piše in govori o nekih 17 % zvišanja teh taks. Smešno!

Na TV opazujem razne sestanke, ki jih sklicujejo različni forumi in podjetja. Na teh sejah je zbranih 100 ali 200, včasih celo še več ljudi, ki samo prikimavajo in izgubljajo čas. Produkcija pa zastaja. Ali ne bi bilo pametneje, da bi se ti kimavci, ki tam sedijo in zehajo, držali dela in s tem bolj koristili družbi.

TV Koper je po moje izrazito italijanska postaja. Le tu pa tam je kaka oddaja v slovenščini. Mislim, da bi tudi naši zamejci radi slišali kakšno slovensko besedo. Pa tudi naši državljani, ki ne obvladajo italijanščine, bi radi videli in slišali kaj, kar bi razumeli. Če drugače ne, pa vsaj s slovenskimi podnapisi.

Nekoč je bil Banat žitnica Jugoslavije. Strokovnjaki pravijo, da bi lahko oskrboval vso Evropo z zrnjem. Danes pa je situacija drugačna, uvažamo pšenico in to celo pokvarjeno. Uvažamo tudi paradižnik, kislo zelje, ki ga je pri nas še celo preveč. Tudi uvoz tehničnih predmetov in kozmetičnih izdelkov je brezsmiseln, ko pa še naših domačih ne moremo prodati.

Ni lepo, da ženske na cesti kadijo. Bonton odklanja kajenje na ulici. V časopisih in revijah se že pojavljajo reklame in propaganda za tobačne izdelke kljub temu, da je bilo to že nekdaj prepovedano.

Na Zaloški cesti je tovarna Pletenine, ki ima svojo industrijsko prodajalno. Ta trgovina je izrecno premajhna, saj zahaja v njo tudi velik del naših občanov. Ali ne bi bilo dobro, da bi našli kak večji lokal?

Mislim, da je lahko žal vsakomur, ki si ni ogledal razstave na Gospodarskem razstavišču o delu našega največjega arhitekta — mojstra Josipa Plečnika, ki ni znan samo v domovini, temveč je s svojimi deli okrasil tudi drug kulturni svet. Ta veličastna razstava je v Parizu pritegnila okrog 350 tisoč gledalcev. V bližnji bodočnosti bodo razstavljali Plečnika na Dunaju, v Italiji in celo na Japonskem.

M. M.

● V lekarni na Rojčevi ulici v Mostah ne zavijajo zdravil strankam, to storijo samo na posebno zahtevo, ali pa jih kar spraviš v torbo med solato in ostala živila ali v osebno torbico, kjer nosiš denar, robce in ostale predmete. Kje je zdravstvena higiena?

● V mlekarni na tržnici v Mostah prodajajo več vrst kruha, največkrat kar za enako ceno. Domači kruh ali kruh, pečen na elektriko — obe vrsti kruha moramo plačati po enaki ceni. Šele ko ga prineseš domov, pa ugotoviš, da sploh ni domač.

● Uprava mestnega prometa je na avtobusnih postajah postavila za potnike pokrita postajališča, kar je zelo ugodno, še posebej kadar dežuje ali sneži, tako da si lahko svoje dežnike že pred vstopom v avtobus otresemo. Prav na teh pokritih postajališčih opaziš, kaj vse ljudje odmetavajo še posebno na postajah v KS Moste; največ je cigaretnih ogorkov in ostalih odpadkov — skratka veliko nesnage. Postaviti bi bilo potrebno koše za odpadke — morda bi jih ljudje opazili.

SF

KS Kodeljevo

Maloštevilna in nestalna oziroma skorajda letno se menjajoča skupina mladih igralskih zanesenjakov z osnovne šole Ketteja in Murna s prav takim vodstvom je tudi ob letošnjem prehodu v novo leto pripravila prireditev za najmlajše; zanje zato, ker so jo kar »prevzeli« člani KO DPM Kodeljevo, krajevne organizacije SZDL, RK, ZZB in DU pa so jo denarno podprle.

Prisrčno pravljično igrico so z navdušenjem sprejeli tako malčki kot njihovi starši.

Lepo je delati z otroki in za otroke. Pridružite se nam!

Za KO DPM Kodeljevo
Tilka Bregant, slika AM

KS Zelena jama

● **Pomagajmo starejšim!**

KO RK Zelena jama prosi vse mlajše in ostale krajane za pomoč starejšim, ki so bolni, nemočni in ne morejo na ulico zaradi snega, poledice in mraza.

Vemo, da so vsi starejši v oskrbi svojcev ali dobrih sosedov, pa vendar prosimo, če je kdo med krajani, ki potrebuje pomoč, naj se zglasi v KS — oz. pokliče tel. št. 322-540 (KS) in pove svoj naslov. Obiskali vas bomo in se pogovorili o možnosti pomoči.

Pri varstvenem delu nam radi pomagajo učenke in učenci OŠ Vide Pregarc. Obveščamo, da se KO RK Zelena jama dogovarja s socialno službo občine Moste o dovažanju hrane na dom, pranju in ostalih hišnih opravilih za starejše in onemogle krajane. Vse to nam bo omogočil dom starejših v Štepanjskem naselju (Sotočje) ko bodo zbrane potrebe krajanov. Vsem, ki pomagajo starejšim in bolnim, se v imenu KO Rdečega križa lepo zahvaljujemo.

● **Razveselili so jih malčki**

Ko ostarimo, imamo občutek, da nas vsi pozabljajo. Pa vendar ni tako. Krajevna organizacija Rdečega križa Zelena jama in društvo upokojencev si vsako leto prizadevata, da organizirata srečanje starejših krajanov. Srečanje je bilo organizirano v mesecu decembru 1986.

Srečanja se je udeležilo kar lepo število krajanov; veseli bi bili, če bi jih prišlo še več, povabljeni so bili vsi, stari nad 75 let, teh pa je v naši KS 150.

Že ob prihodu so bili presenečeni, ker so jih prijazno sprejele učenke OŠ Vide Pregarc. Po pozdravnem govoru tajnice KO RK tov. Lojzke Nejedli so nastopili s prisrčnim programom malčki VVZ Angele Ocepkove pod vodstvom prizadevnega tovariša Alojza Štefana, program so dopolnili učenci recitacijskega krožka OŠ Vide Pregarc pod vodstvom učiteljice Jožice Celestina.

Zahvaliti se moramo vodstvu VVZ Angele Ocepek za gostoljubnost in dobro pripravljeno pogostitev. Ne smemo pa pozabiti na tiste delovne organizacije kot tudi zasebnike iz območja naše KS, ki so del svojih sredstev prispevali in nam omogočili izvedbo družabnega srečanja. Zahvaljujemo se tov. Viliju Moharju za prispevek; tovariš je naš krajan, obrt pa ima v eni od sosednjih občin.

Vsem prav lepa hvala, ter — čeravno malo pozno — srečno in uspehov polno leto 1987.

Krajevna organizacija RK
in društvo upokojencev
Zelena jama

ŠTEPANJSKO NASELJE

● Tovariško srečanje aktivistov

Predstavniki samoupravnih organov vseh treh KS v Štepanjskem naselju so skupaj s prizadevnimi aktivisti organizirali tovariško srečanje v prostorih OŠ KDK na Nussdorferjevi ulici.

V uradnem delu smo poslušali poročilo o delu samoupravnih organov v vseh treh krajevnih skupnostih. Seznanili smo se tudi z nalogami, ki nas čakajo v letošnjem letu. Omenim naj le največjo: izgradnja primarnega centra ob Litijski cesti, kjer bomo krajani pridobili izredno potrebne prostore PTT in banke ter več lokalov. Iz vsega povedanega je bilo jasno, da bomo morali vsi zavihati rokave, da bomo lahko ob koncu leta zopet ugotavljali, da smo se skozi celo leto vedli kot dobri gospodarji in da smo pridno in uspešno delali. Ob tem bi še enkrat potrkal na vest vsem, ki so kakorkoli vključeni v samoupravno delovanje v KS, da naj dobro opravljajo svoje obveznosti.

Sicer malo pozno vendar z dobrimi željami smo se zahvalili vsem trem predsednikom svetov, ki so uspešno vodili svete KS v letih 1981—1985. Tovariši Milan Štruc, Feliks Kolar in Viljem Klemenc so v omenjenem obdobju uspešno vodili svete KS, za kar so prejeli tudi spominske grafike. Hvala jim!

Skupaj z nami so bili tudi športniki našega verjetno najštevilčnejšega ŠD: ŠD Golovec je letos prvič podelilo priznanja in diplome najboljšim posameznikom med člani in pionirji ter najboljšim ekipam v lanskem letu.

Omeniti velja tudi izredno uspešne strelce SD Sokol. Pokali in priznanja govorijo, kako se da kljub majhnim finančnim sredstvom z mnogo volje in seveda z mimo roko dosegati izredno dobre rezultate. **Vsem članom iskrene čestitke!**

V. K.

KS Vevče-Zg. Kašelj

KS Vevče—Zg. Kašelj domuje v prostorih nekdanje trgovine v skladiščni stavbi ob cesti 30. avgusta. Ker prostor nujno potrebuje Papirnica za posodobitev skladiščnega dela in počitek voznikov, so se predstavniki Papirnice in krajevne skupnosti dogovorili za začasno preselitev v prenovljen stanovanjski prostor v stavbi restavracije in kulturnega doma. Prostori so manj primerni za pisarno KS, kot pa so sedanji, saj jih je težko najti, veliko stopnic je do njih in manj funkcionalni so. Vendar, kaj hočemo, sodelovanje med Papirnico in KS je že od nekdaj daleč naokoli slovelo kot zgledno z veliko mero razumevanja in obojestranske pomoči. Krajevna skupnost je začasno preselitev sedeža sprejela s polnim razumevanjem kot nujo za posodobitev dela te imenitne delovne organizacije, vendar so najožji družbenopolitični delavci KS (ta čas namreč v KS ni profesionalnega tajnika) bili te dni presenečeni nad nerazumljivimi izpadi, kot na primer odklopitvi telefona, po naročilu nekoga iz Papirnice in brez vednosti KS, ki je naročnik in plačnik, pa še nad podobnimi »trdimi« potezami, ki nikakor niso v slogu ugledne mednarodno znane delovne organizacije, ki ob vseh kvalitetah visoke proizvodnje slovi tudi kot nosilka širokega humanega odnosa do vprašanj temeljnih samoupravnih interesnih skupnosti, tako tudi do KS Vevče—Zg. Kašelj. Seveda te nerazumljivo nerodne poteze posameznikov ne morejo izničiti, kar je bilo v odnosih skozi desetletja zgrajeno, želimo pa vendar malo več razumevanja in tudi potrpljenja z nami, ki smo ta čas nosilci samoupravnih in političnih funkcij v KS in te opravljamo ob svojih zaposlitvah in ne za plačilo.

Ta zapis je narejen 26. januarja, Nsk bo izšla 4. februarja ne vemo, ali bomo tedaj že na novi lokaciji ali še ne. Kolikor bomo le mogli hitro, vas bomo o preselitvi obvestili.

Predsednik KK SZDL
Slavko Gerlica

● **Vabimo na počastitev slovenskega kulturnega praznika**

Krajane vabimo na lep umetniški večer, ki bo v kulturnem domu Vevče v soboto, 7. februarja ob 19.30.

Nastopali bodo: Ženski pevski zbor Gabrovka, Moški pevski zbor Gabrovka in Mešani pevski zbor Vevče. Program bo povezoval Jože Logar.

● **Komunisti o socialistični zvezi**

Na sestanku osnovne organizacije ZK, ki je bil v četrtek, 29. januarja, so člani ZK spregovorili o delu socialistične zveze in nalogah ter vlogi članov ZK v njej. Ponovno so ugotovili potrebo, da se tu živeči člani ZK aktivno vključijo v delo uličnih in terenskih odborov SZDL kot tudi v druge organe. Le kako morejo biti številni člani ZK tako brezbrižni do svojega kraja, do svoje življenjske okolice? Njihova zavzetost bi morala biti zgled še vsem drugim, ki sicer nimajo takih izkušenj v družbenem delovanju.

S. G.

● **DROBCI IZ PRETEKLOSTI KRAJEV NA VZHODNEM ROBU DANAŠNJE OBČINE**

Občina Prežganje

V prejšnjih dveh sestavkih smo pisali o oblikovanju občin v krajih na vzhodnem robu naše občine, ko so leta 1814 prenehale uradovati francoske intendance. Najprej je bila občina Trebeljevo, ki pa je imela svoje občinsko središče v Veliki Štangi. Mnogo kasneje, šele leta 1935, ko so zgradili občinske prostore, postane naravno, gospodarsko in zemljepisno središče občine vas Prežganje. Tedaj se je občina poimenovala občina Prežganje, okraj Litija.

V današnjem sestavku pišemo o vasi Javor, ki je sicer tedaj spadala v občino Dobrunje in o pomembnejših možeh, ki so izšli iz teh tedaj sila revnih območij vzhodnega roba naše sedanje občine.

Prihodnjič pa bomo objavili zadnji sestavek, in sicer o športnokulturnem življenju v občini Prežganje.

Vas Javor na tem mestu še ni bila opisana iz znanega razloga — vasica je spadala v dobrunjsko občino, vendar velja kljub temu spregovoriti nekaj besed, če ne iz drugih razlogov, pa zato, ker spada sedaj v krajevno skupnost Besnica. Nekdaj je spadala v faro Sv. Petra v Ljubljani, v letu 1786 je bila ločena od 19 km oddaljenega središča in je bila ustanovljena samostojna župnija. V letu 1790 je bila postavljena prva cerkev, ki pa je bila majhna, saj je sprejela največ sedemdeset ljudi. Cerkev je bila postavljena v breg in ni imela posrečene lokacije, zato so krajani v letu 1905 pričeli graditi novo cerkev, v letu 1906 pa je bila stavba že končana. V tem času so poučevali v župnišču, prostorov za šolo tedaj še ni bilo. Vasica je bila majhna, zaradi slabih cestnih povezav je bila dolgo izolirana ne samo od prežganjske občine pač pa tudi od dobrunjske.

Občina Prežganje je bila zaostala, oddaljena od večjih središč, brez pravih cestnih povezav, njeni prebivalci so bili le preprosti kmetje, ki sprva v avstroogrski monarhiji niti šole niso poznali, in vendar je iz te občine izšlo nekaj pomembnih mož.

Kronist tedanjega časa opisuje, da so bili prvi učitelji, ki so poučevali ljudi brati in pisati — poleg učenja krščanskega nauka — duhovniki. Kasneje pa so se povzpeli na nekatera vidnejša mesta predvsem naslednji posamezniki:

1. Josip Marn, rojen 13. marca 1832 v Dragovšku pri Pavliču, drugi sin Martina Marna. Abecedo učenosti se je učil pri tedanjem župniku Martinu Urankarju, pozneje pa ga je poučeval njegov sorodnik, tudi duhovnik, in sicer prežganjski faran Anton Kozlevčar. Marn je šel leta 1839 kot sedemletni deček v ljubljanske šole in je bil leta 1855, 21. julija od tedanjega knezoškofa Antona Alojza Wolfa posvečen v mašnika. Prvo mašo je pel 18. avgusta 1855 v cerkvi sv. Antona v Štangi; to je bila obenem prva nova maša v Štangi. Marn je postal 1. oktobra 1857 gimnazijski profesor v Ljubljani, opravljal pa je tudi duhovniško delo. 21. julija 1880 je praznoval 25. letnico mašništva ali srebrno mašo v Sv. Jakobu ob Savi. Bil je zaveden Slovenec in je mnogo storil za slovenski jezik. Bil je zgleden duhovnik in pisatelj tedanjega časa. Dne 27. januarja 1893 je Marn umrl kot častni kanonik, gimnazijski profesor, slovenski pisatelj in predsednik Slovenske matice. V spomin nanj je bila vzidana tudi spominska plošča v Štangi in sicer v župni cerkvi.

2. Brat Josipa Marna Franc Marn, rojen 26. januarja 1846, je bil tudi veljaven gimnazijski profesor v Zagrebu. Ukvarjal se je s pisateljevanjem v slovenskem in hrvaškem jeziku. Umrl je 5. oktobra 1905 v Topuskem na Hrvaškem, pokopan pa je v Zagrebu.

3. 14. aprila leta 1902 je bil rojen v Vnajnarjih Jurij Godec. Šel je v ljubljanske šole in je postal mašnik leta 1832. Služboval je na več župnijah, nazadnje pa je bil beneficijat v Vogljah pri Kranju, od koder je šel leta 1843 misijonarit med severnoameriške Indijance. Generalni vikar Friderik Baraga ga je sprejel v škofijo Detroit v metropoliji Cincinati (država Michigan) v Severni Ameriki.

4. Bernard Ulčar se je rodil v Malem vrhu pri V. Trebeljevem in je tudi postal duhovnik. Služil je kot kaplan v Sv. Križu pri Kostanjevici, od leta 1843 kot kaplan in administrator v Stari Loki, kjer je 30. marca 1847 nenadoma umrl. Pokopan je v Stari Loki.

5. Iz Malega vrha je izšel tudi Franc Rome, po domače Jeromov. Tudi on je bil duhovnik in je služboval kot župnik v Čemšeniku, kjer je tudi umrl.

Iz Malega vrha ali iz Gozda Reke je bil tudi Anton Kozlevčar. Bogoslovne nauke je dovršil 1846. V letu 1847 je postal adjunkt v bogoslovnem semenišču v Ljubljani. Umrl je v letu 1850. Poznan je bil kot talent za matematiko. Iz Gozda Reke je izšel tudi Anton Mahkovec, ki je bil kasneje zaposlen v Trstu kot policijski direktor.

Vse to nam odkriva, da je v tedanjem času izšlo iz teh preprostih krajev kar nekaj veljavnih mož. Izšli so iz preprostega ljudstva in so vsak na svojem mestu širili omiko in znanje med Slovence, vzbujali samozavest in odkrivali lepoto slovenskega jezika ter osveščali rojake.

BOJAN JERLAH